

A nemzeti célok megfogalmazása

Utolsója akkor írtunk Vajda Lászlóról, amikor hazánk soros elnöksége idején diplomata státuszban Brüsszelben dolgozott és a Vidékfejlesztési Minisztérium hatáskörébe tartozó ügyeket intézte. A szakember rendszeresen adott interjút lapunknak az éppen aktuális eseményekről. Két éve nyugdíjba ment, és csak a közelmúltban Hódmezővásárhelyen, az Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napokon találkoztunk. Mint megtudtuk, napjai azóta sem pihenéssel telnek.

– Negyven év munka után, 2012. július 11-én mentem nyugdíjba, és akkor még arra gondoltam, hogy most következ az édes pihenés. Nem teljesen így alakult, mert a Külügyminisztérium felkért, hogy menjek ki Montenegróba tanácsadónak az európai uniós csatlakozási tárgyalásokhoz, így 2012. októbere és 2013. április vége között ott dolgoztam. A magyar nagykövetség munkatársaként a montenegrói külügyi tárcánál és a mezőgazdasági minisztériumban töltöttem a napjaimat. Az ottani kollégákkal részben az átvilágítási tárgyalásokra készültünk, részben pedig abban segítettem, hogy a felkészüléshez milyen jogszabályi, intézményfejlesztési, emberierőforrás-fejlesztési intézkedéseket kell megtenniük. Ezt a munkát tavaly áprilisban befejezve megkerestek Koszovóból, ugyanis az ottani mezőgazdasági miniszter uniós tanácsadót keresett. Több hónapon keresztül havonta kétszer egy hetet töltöttem Pristinában. Ők még nem kezdték el a csatlakozási tárgyalásokat, a társulási megállapodás előkészítésénél tartanak. Majd jött egy újabb felkérés, és ezzel elérkezünk a mába: 2013. márciusa óta – újból a Külügyminisztérium felkérésére és alkalmazásában – Belgrádban dolgozom, a szerb integrációs hivatalnak és a szerb mezőgazdasági minisztériumnak vagyok az uniós

tanácsadója. Szerbia most érkezett el az átvilágítási tárgyalásokhoz, márciusban volt a mezőgazdasági fejezet első, májusban a második fordulója. Októberben tárgyalják az állat- és növényegészségügyi kérdéseket. Ehhez kértek őket is Magyarországtól szakértőt, és megint rám esett a választás.

□ Milyen tanulságokkal szolgált hazánk csatlakozási folyamata? Az annak során felvetődő kérdések Szerbia esetében is ismétlődnek?

– Sok minden ismétlődik. Gyakran eszembe jut most, amikor Belgrádban vagyok, hogy hasonló kérdések merültek fel 15-20 évvel ezelőtt Magyarországon is. Így például az, hogy milyen mezőgazdasági üzemenagysággal érdemes belépni vagy hogyan lehet versenyképessé tenni a szerb mezőgazdaságot, illetve annak egyes ágazatait, miként lehet az uniós jogszabályokat átültetni az adott ország jogrendjébe vagy ugyanilyen izgalmas a kifizető ügynökség kérdése. Emlékezetes, hogy a SAPARD-ügynökség annak idején nálunk is több, mint kétszáz emberrel indult, bár az első elképzelések szerint úgy gondoltuk, hat emberrel meg tudjuk oldani a feladatot. Szerbiában

most kilencven a létszám, de már látják, hogy sokkal többre lesz szükség. Ezek a dolgok ismétlődnek, hasonlóképpen jelennek meg náluk is. Magyarország felkészülése, ahogyan a jogszabályokat átvettük, az intézményeket fejlesztettük, az embereinket képeztük, sikeresnek tekinthető, olyan modellnek, amit jó szívvel tudok ajánlani nekik.

Vajda László: Magyarország felkészülése sikeresnek tekinthető, olyan modellnek, amit jó szívvel tudok ajánlani

□ Most mire hívja fel a figyelmet leginkább, mi a csatlakozás legfontosabb feltétele?

– Úgy látom, és ezt érzik ők is, hogy a legfontosabb az emberi tényező. Ha elég emberük van és képzik is őket, és ha ezek az emberek, akiknek megvan a szakmai tudásuk, eléggé elkötelezettek az uniós csatlakozás mellett, akkor nem a jogharmonizáció és az intézményfejlesztés a legfontosabb feltétel, hanem az emberi tényező. De van egy másik dolog is, ami mostanában fogalmazódott meg bennem. Ez pedig az, hogy a mezőgazdaságot nem csak a szó közgazdasági értelmében kell versenyképessé tenni a belépés napjára. A versenyképességet ugyanis gyakran azzal azonosítjuk, ha adott minőséget alacsonyabb költséggel tudunk előállítani és jó áron tudjuk a termékeinket kínálni. Én úgy gondolom, és ezt próbálom a szerb kollégák

figyelmébe ajánlani, hogy ennél fontosabb a mezőgazdasági termelők felkészítése, hogy az újszerű és a jelenlegi erősebb versenyhelyzetben is képesek legyenek helytállni. Legyenek vállalkozó szelleműek, legyenek hajlandók a kihívásokat elfogadni, az új szabályokhoz alkalmazkodni, azokat megismerni, azokkal együtt élni. Ne azt keressék, ami nincsen vagy ami esetleg nem lesz – például mint támogatási forma a belépést követően –, hanem azt, hogy a lehetőségeket miként tudják a legjobban kihasználni.

□ Mennyi idő kell ahhoz, hogy egy újonnan csatlakozott ország sikerként élje meg az integrációt?

– A belépést követően Magyarországon is évekig éltek a régi reflexek a termelők körében és a kormányban is. Úgy érzem, nálunk, és talán a többi, velünk együtt belépő tagállamban is pár évnek el kellett telnie, mire igazán felismertük, hogy az EU-t nem korlátnak, hanem keretnek kell tekintenünk. Olyannak, ami adott ponton akár korláttá is válhat, de e bő kereten belül megtalálhatók azok a tevékenységek, amik sikeressé tehetik a magyar mezőgazdaságot. És éppen ez az, amit igyekszem a szerb kollégákban is tudatosítani. Mert fontos ugyan az uniós rendszer módon való átvétele és alkalmazása, hogy abban ne találjanak kifogást Brüsszelben, emellett azonban már a belépéskor szem előtt kell tartani, hogy van mozgástér a nemzeti célok megfogalmazására és követésére. Ahhoz, hogy a szerbek ne veszítsék el ezt a pár évet mint mi, a saját hagyományos termékeiket, a saját hagyományos értékesítési csatornáikat kell őrizték és ápolják, akkor is, amikor a fő cél és feladat az uniós rendszer átvétele.

BÁRDOS B. EDIT